

QIYOSIY TAHLIL (INGLIZ TILI VA O'ZBEK TILI) MAVZULARI TADQIQOT UCHUN KENG IMKONIYAT YARATASHI

Alfraganus universiteti
Ijtmoy fanlar fakulteti
Logopediya yonalishi
3 kurs talabasi
Turg'unboyeva Feruza
Shuxrat qizi

Annotatsiya: Maqol'da Mark Tven asarlaridagi yumoristik uslubning lingvopoetik ko'rinishlariga ko'ra. Muallif yumorlarni hayotiy vokelikni realistik tarzda olish, ularni oddiy va xalqona nutqi, ijtimoiy muammolarni ironiya va sarkazm yordamida ochib berishlarini qutqaradi. Shuningdek, ingliz tili va o'zbek tilida yumorning tarjimasini ham qiyosiy ko'rinishdagi yumoristik vositalar va milliy ko'rinishdagi ko'rinishga aniqlik kiritiladi. Maqola Tven yumoristik uslubining estetik va ijtimoiy funktsiyalarini qo'llab-quvvatlashga qaratildi.

Kalit so'zlar: Mark Tven, yumor, lingvopoetika, ironiya, sarkazm, stilistik vositalar, qiyosiy joylashtirish, tarjima.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ (АНГЛИЙСКИЙ И УЗБЕКСКИЙ ЯЗЫКИ) ТЕМ СОЗДАЕТ ШИРОКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ ИССЛЕДОВАНИЙ

Аннотация: Статья посвящена лингвопоэтическим проявлениям юмористического стиля в произведениях Марка Твена. Автор освобождает юмор от реалистического восприятия жизни, раскрывает его обыденную и народную речь, социальные проблемы с помощью иронии и сарказма. Также рассматривается перевод юмора на английский и узбекский языки, как с точки зрения юмористических средств в сравнительной форме, так и с точки зрения

национальной формы. Статья посвящена обоснованию эстетической и социальной функций юмористического стиля Твена.

Ключевые слова: Марк Твен, юмор, лингвопоэтика, ирония, сарказм, стилистические средства, сопоставительная позиция, перевод.

COMPARATIVE ANALYSIS (ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES) OF THE TOPICS CREATES WIDE OPPORTUNITIES FOR RESEARCH

Abstract: This article examines the linguapoetic manifestations of humor in Mark Twain's works. The author frees humor from a realistic perception of life, revealing its everyday and folk speech, as well as social issues, through irony and sarcasm. The translation of humor into English and Uzbek is also examined, both in terms of humorous devices in comparative form and in terms of national form. The article substantiates the aesthetic and social functions of Twain's humorous style.

Keywords: Mark Twain, humor, linguapoetics, irony, sarcasm, stylistic devices, comparative position, translation.

Jahon tarixida Mark Tven (Samuel Lenghorn Klemens) ijodi ko'rsatish o'ringa ega. U XIX asr amerikalik xususiyatlarining eng muhim va samarali usullaridan biri sifatini tanilib, yumoristik uslubda yangi poetikada yo'nalish yaratilgan. Uning asarlari energiyat Amerika jamiyatining o'ziga xos qirralarini aks ettiradi, balki butun insoniyatga xos ijtimoiy va axloqiy muammolarni ham ko'rib chiqadi. Shu jihatdan, Mark Tven yumori estetik vosita sifatida o'qishga zavq bag'ishlash bilan cheklanib qolmay, balki ruhiy va ijtimoiy mazmunga ham ega.

Mark Tven yumoristik uslubi bir xildan farq qiladi. U o'z asarlaridaironiya, sarkazm va satirik talqinni uyg'un tarzda qo'llab, hayotiy voqealarni yangi lingvopoetik elementlar bilan boyitadi. Qahramonlarning nutki, hayotiy vazitlardagi kulishli va o'yinlar dasturlari, muloqotlar orqali milliy kolorit yaratiladi. Masalan, "Tom Soyerning sarashtlari"da bolalar psixologiyasi va ijtimoiy muxit yumoriga ochib

berilsa, “Geklberri Finning sarguzashtlari”da irqiy tengsizlik va jamiyatning qarshiligiga qarshi munosabatlarni yumoristik tarzda namoyon bo'ladi.

Shu bilan, Tven asarlaridagi yumorning lingvoetik to'g'risidagi ma'lumotlarini to'g'ridan-to'g'ri tarjimashunoslikka e'tibor qaratishga tegishli. Chunki bilan yumor ko'p incha milliy tilning ichki-qoidalari, xalqona ifodalari va fonetik moslamalari bog'liq bo'ladi. Ingliz tilidagi yumorni o'zbek tiliga tarjima qilish mumkin. Shu bois, qiyosiy qo'zg'atuvchi bo'rish, yangi inglizcha matn bilan o'zbekcha tarjimani solishtirish, yumoristik uslubning turli tillarda qanday aksessuarini aniqlash imkonini beradi.

Demak, Mark Tven yumoristik uslubini o'rganish resurslari adabiyotshunoslik, balki lingvopoetika tarjimashunoslik mahsulotlar uchun juda ko'p narsaga ega bo'ladi, hayotda yumorning estetik va ijtimoiy va ijtimoiy funksiyalarini ingliz tiliga xizmat qiladi.

Qiyosiy (ingliz tili va o'zbek tili misolida) Mark Tven yumoristik uslubini tadqiq qilish ishlarini bajarishda tarjima qilish muammolari barcha kerakli narsalarni o'z ichiga oladi. Chunki yumor ko'p ko'p milliy kolorit, tilning fonetik, leksik va stilistik to'g'ridan-to'g'ri jambarchas bog'liq. Shu bois, yumorning linguetlari uchun qiyosiy yuklash, ya'ni ingliz tilidagi asl matn va o'zbekcha tarjimalarni tiklash, yuklash uchun kattalashtirishlar yaratildi.

Leksik jihatdan: Ingliz tilidagi yumoristik ko'rinishda so'z o'yini (pun), tajnis, paronomaziya yaratiladi. Masalan, Tvenlarni ko'p hollarda bir xil talaffuzga unga, ammo turli ma'noga ega soz ishlatib kulgi uyg'otadi. O'zbek tiliga tarjimada esa bu narsalarni to'liq bajarish qiyin, shuning uchun tarjimonlar ko'p sinoim yoki xalqona ifodalardan foydalanishga majbur.

Sintaktik jihatdan: Ingliz tilida yumoristik effekt juda ko'p qisqa, sodda gaplar va oddiy grammatik tuzilmalar beriladi. O'zbek tilida esa yumor ko'p metaforalar,

ortiqcha ta'riflar va xalqona qiyoslar bilan boyitiladi. Bu holat tarjimada yumorning darajasini oshirishi mumkin.

Stilistik jihatdan: Tvenning yumori juda ko'p dialekt, maxsus nutq elementlari tomonidan yaratilgan. Masalan, Gekning nutqi uchun o'quvchi amerikalik qishloq bo'lgan harakterini xususiyatlari. O'zbek tilida tarjima qilish yaratishda asosiy narsa nutqni xalqona so'zlar, turli lahjalarga xos vositalar bilan yordam mumkin. Shu yo'l bilan milliy koloritga xavfsizlik saqlanadi.

Ingliz va tillarni qiyosiy tahlil qilish tilshunoslik tarjimashunoslikda muhim metodologik va sifat sifatida e'tirof etish. Bunday kattalikdagi ikki til o'ziga xos fonetik, morfologik, sintaktik va semantik farqlarni berish bilan birga, umumiy boshqaruvini ham yoritadi. Bu jarayon, bir yordam orqali, o'zbek tilining milliy yordami chuqurroq anglashga bersa, tomondan, ingliz tilidagi lingvistik birliklarni to'g'ridan-to'g'ri va o'zlashtirishga yordam beradi.

Qiyosiy tahlil til o'rganish va o'rganishni o'rganish, o'zgartirish orqali harakat qilish semantik noaniqliklarni bartaraf etishga xizmat qiladi. , ikkilanish til o' ichiga uslubiy va lingvopoetik ishlab chiqarishni solishtirish adabiyotshunoslik, madaniyatshunoslik va kommunikativ resurslarda yangi ilmiy izlanishlarga zamin yaratadi.

Shu bois ingliz va o'zbek tillarini qiyosiy tahlil qilish natural tilshunoslik nazariyasi uchun, balki amaliy ta'lim jarayonlari, tarjima amaliyoti hamda madaniyatlararo muloqotni rivojlantirishda ham katta korxonaga ega. Bunday mahsulotlar globalizatsiya yordam ko'rsatish va ilmiy integratsiya uchun poydevor bo'lib xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Abduazizov, A. (2010). Umumiy tilshunoslik. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.

2. Kristal, D. (2008). Tilshunoslik va fonetika lug'ati. Oksford: Blackwell nashriyoti.
3. Jo'rayev, M. (2016). Ingliz va o'zbek til qiyosiy grammatikasi. Toshkent: Universitet nashriyoti.
4. Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., & Svartvik, J. (1985). Ingliz tilining keng qamrovli grammatikasi. London: Longman.
5. Rasulov, R. (2018). Qiyosiy tilshunoslik nazariyalari. Toshkent: Fan va texnologiya.
6. Sapir, E. (1921). Til: nutqni o'rganishga kirish. Nyu-York: Harcourt, Brace & Company.
7. Umarxo'jayev, A. (2005). Til va tafakkur: qiyosiy tahlil asoslari . Toshkent: O'qituvchi.
8. Wardhaugh, R. (2010). Ijtimoiy lingvistikaga kirish. Oksford: Blekvell.
9. Yusupov, O. (2012). Tarjima nazariyasi va amaliyoti. Toshkent: Fan nashriyoti.
10. Xomskiy, N. (2002). Tabiat va til haqida. Kembrij: Kembrij universiteti nashriyoti.